

Valsts prezidenta Egila Levita runa Saeimas ārkārtas sēdē par godu Latgales kongresa dienai

Publicēts pirms vairāk nekā 2 gadiem

Publicēts: 27.04.2023.

Cienījamās Saeimas deputātes un godātie deputāti!

Latgalieši un Latgales draugi!

Dāmas un kungi!

I

Ir pagājuši 106 gadi kopš vēsturiskā Latgales kongresa. Daugavpils, Ludzas un Rēzeknes apriņķu pilnvarotie delegāti pieņēma vienīgo pareizo lēmumu – par Latgales apvienošanos ar Vidzemi un Kurzemi. No tā izrietēja trīs novados dzīvojošo latviešu apvienošanās kopīgā latviešu nācijā.

Latvijas bez Latgales no tā brīža vairs nebija iedomājama. Jo Latgale ir piederējusi un pieder Latvijai. Latvijas teritorija ir vienota un nedalāma. Kā toreiz, tā arī mūsdienās. Tas atspoguļojas arī Satversmes 3. pantā.

Pusotru gadu vēlāk šis Latgales kongresa lēmums deva pamatu tādas Latvijas valsts dibināšanai, kādā dzīvojam šodien. Latvijai, kas ir negrozāmi piederīga Rietumu kultūras un vērtību telpai.

Tā laika latgaliešu sabiedriskie darbinieki un politiķi bija gudri, tālredzīgi un īsteni Latvijas patrioti. To pierāda viņu balsojums pirms

106 gadiem.

II

Latgales kultūrvēsturiskā identitāte ir tikpat daudzveidīga, kā tajā dzīvojošie cilvēki. Tā veidojusies mijiedarbē starp latviešiem un tradicionālajām mazākumtautībām, kuras Latvijā ienākušas gadsimtu gaitā.

Tagad šī dažādām nokrāsām bagātā identitāte ir valstiskā līmenī izcelta kā īpaša vērtība. Līdzās Kurzemes, Zemgales, Vidzemes un Sēlijas kultūrvēsturiskajām identitātēm Latgales savdabība ir pašsaprotama daļa no Latvijas daudzveidīgā un krāšņā latviskuma.

Man kā Latvijas Valsts prezidentam ir bijis svarīgi šo vitālo, latgalisko identitāti ne tikai daudzinaut vārdos, bet arī konsekventi atbalstīt un likumiski nostiprināt. Lai no vārdiem mēs nonākam pie darbiem!

Tāpēc, lai daudzu paaudžu radīto kultūrtelpu mantojumu varētu saglabāt, es izstrādāju un iesniedzu parlamentā Latviešu vēsturisko zemju likumu, kas 2021. gada 1. jūlijā ir stājies spēkā.

III

Tādējādi kopā ar 13. Saeimas deputātiem, no kuriem daļa atrodas arī šajā zālē jau kā 14. Saeimas deputāti, mums izdevās radīt jaunu, Latvijai ļoti nepieciešamu tiesisku ietvaru vēsturisko kultūrtelpu un tajās dzīvojošo cilvēku kopējās identitātes stiprināšanai.

Latviešu vēsturisko zemju likums dod drošu pamatu sabiedrības, valsts un pašvaldību turpmākam darbam un sadarbībai pilsoņu identitātes un piederības apziņas veicināšanā.

Tagad tikai jāiet uz priekšu un jāizmanto likumā dotās iespējas.

IV

Likums veicina plašu latgaliešu valodas lietojumu informatīvajā telpā, tai skaitā sabiedriskajos elektroniskajos plašsaziņas līdzekļos. Tas tur ir paredzēts, bet tas ir jāiedzīvina – mums vairāk televīzijā un radio vajag redzēt un dzirdēt raidījumus latgaliešu valodā!

Tāpat tas paredz arī latgaliešu vietvārdu un uzrakstu izvietojumu Latgales kultūrvēsturiskajā vidē. Jo latgaliski rakstītais vārds tad vizuāli iezīmēs Latgali.

Pirmo reizi vēsturē Valsts kultūrkapitāla fonds ir izsludinājis "Latviešu vēsturisko zemju attīstības programmu". No tās visvairāk – vislielākā summa ir atvēlēta Latgalei. Tas ir nozīmīgs starta atbalsts latgaliešu nevalstiskajam sektoram. Šis valsts atbalsts ļaus izzināt, popularizēt Latgales kultūras mantojumu, to attīstīt un turpināt mūsdienās ar dažādām jaunām izteiksmēm.

V

Kolēģi!

Valoda ir latgaliskās kultūrtelpas, latgaliskuma redzamākais elements. Vienmēr esmu aicinājis latgaliešus runāt latgaliski, mācīt valodu saviem bērniem ģimenē un skolā. Skolotājiem latgaliešu valodas un kultūras uzturēšanā tādēļ ir īpaša loma

Saeimā ievēlētie latgalieši deputāta zvērestu dodot latgaliski, dara pilnīgi pareizi atbilstoši Satversmes 4. pantam. Arī starpkaru Saeimā Francis Trasuns un citi latgalieši no šīs tribīnes runāja latgaliski. Latgaliešiem nav citas valsts, kurā tiktu aizsargāta latgaliešu valoda un kultūra. Latgaliskais ir Latvijas kopējā bagātība.

VI

Kolēģi, nedz valodas, nedz Latvijas valsts identitātes jautājumos sīkumu nav. Lieku jums pie sirds – lēmumus pieņemot, vienmēr vadāties no Latvijas valstiskuma ilgtermiņa interesēm.

Ņemiet piemēru no latgaliešiem, kuri valstij un latviešu nācijai izšķirīgos brīžos vienmēr zinājuši, kā balsot pareizi. Kuri nobalsojuši par mūsu Satversmē ietvertajām vērtībām, par Eiropai piederīgu Latgali – tātad par Latviju.

Savas prezidentūras laikā vienmēr esmu bijis atvērts dažādām latgaliskajām iniciatīvām, kas lika pamatus jēdzīgai un mūsdienīgai Latgales politikai. Rīgas pils ir vieta, kur latgalieši vienmēr ir tikuši sadzirdēti.

VII

Godātie deputāti!

Jo sekmīgāk Latvijā norit un noritēs vēl nepabeigtie dekolonizācijas procesi – padomju okupācijas seku un zīmju likvidēšana, arī mūsu prātos, – jo spēcīgākas atjaunojas kultūrvēsturisko novadu lokālās identitātes, nostiprinās mūsu kopējā latviskā identitāte.

Tieši piederības apziņa Latgalei un Latvijas valstij latgaliešos uzturēja dzīvu nacionālās pretošanās garu padomju okupācijas gados. Toreiz, padomju okupācijas laikā, Latgale tika pakļauta rusifikācijai nolūkā to krieviskot un noplicināt latviešu valodu. Tomēr Latvijas ideja Latgalē turpināja dzīvot.

Tādēļ 2. martā mēs godinām un pieminam leģendārās Stompaku kaujas dalībniekus. Latgalieši šajā kaujā uzvarēja.

VIII

Latviešu vēsturisko zemju likums šajā ziņā ir devis pamatu jēdzīgiem risinājumiem. Politiski Latgales austrumu robeža ir ne tikai Latvijas valsts robeža, bet arī Eiropas Savienības un NATO austrumu robeža.

Agrāk mēs pierobežu uzlūkojām kā vietu, kur dabiski saskaras un mijiedarbojas kaimiņvalstu kultūrtelpas, kaimiņvalstu ekonomiskie un cita veida sakari. Ne vairs šodien. Pret Latviju vērsta Baltkrievijas hibrīdkarš un Krievijas jau ilgstoši īstenotais informatīvais karš, bet jo sevišķi – Krievijas noziedzīgais karš Ukrainā – skaidrāk nekā jebkad liek apzināties, ka otrpus Latgales robežai Latvijai draugu nav. Un drīzumā arī nebūs.

IX

Latvijai ir tikai divas iespējas.

Latgales kongresā 1917. gadā tās formulēja Latgales un apvienotās Latvijas patriots Francis Trasuns: *"Vai nu kopā ar barbariem uz Austrumiem jeb ar kultūru uz Rietumiem."*

Savu izvēli Latgale un Latvija jau sen ir izdarījusi. Proti, par labu rietumu kultūrai un rietumu civilizācijai. Pie šīs izvēles mums ir jāpaliek kā šodien, tā arī nākotnē.

X

Godātie klātesošie!

Atbilstoši manis solītajam ir nokārtots ir arī Latgales vēsturiskās zemes karoga jautājums. Šo karogu es 19. aprīlī esmu apstiprinājis. Pateicos ikvienam, kas sekmēja Latgales karoga idejas īstenošanu!

Bet īpašs paldies advokātam Agrim Bitānam, Latgales plānošanas reģiona Attīstības padomes priekšsēdētājam Sergejam Maksimovam un Saeimas Latgales apakškomisijas priekšsēdētājam Edmundam Teirumniekam.

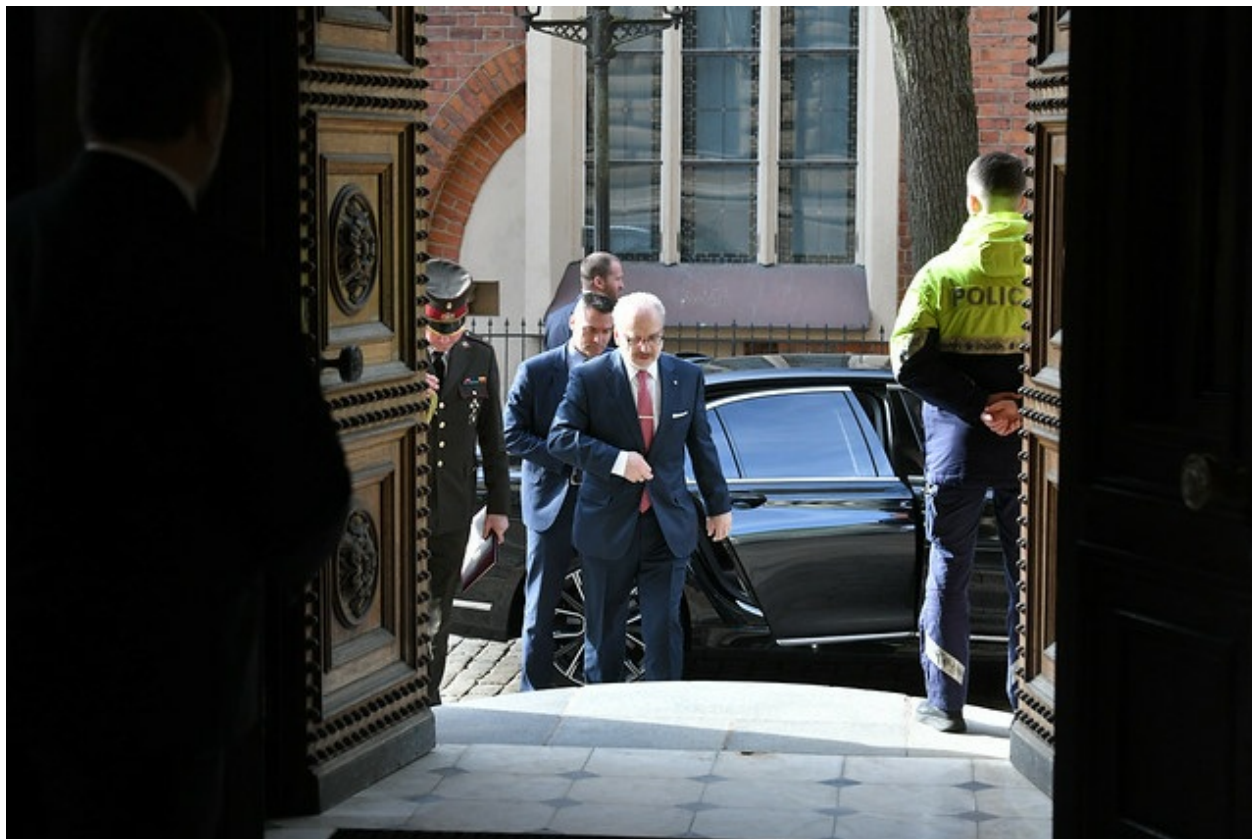
Latgales karogs līdzās Latvijas valsts karogam mastos Latgalē droši vien plīvos jau tuvākajos valsts svētkos – 4. maijā.

Lai myusu karūgi myužam pleivoj breivā Latvejā! Lai Latgola ar sovu karūgu ir lapna i stypra par Latveju!

Sveicu jūs visus Latgales kongresa 106. gadadienā!

Un tagad es simboliski nododu šo Latgales karogu tālāk Edvardam Smiltēnam, Krišjānim Kariņam, Naurim Puntulim, Edmundam Teirumniekam, Sergejam Maksimovam un Agrim Bitānam!

Paldies!

Saistītas tēmas

[Egils Levits](#)

<https://www.president.lv/lv/jaunums/valsts-prezidenta-egila-levita-runa-saeimas-arkartas-sede-par-godu-latgales-kongresa-dienai>